

בגדי כהונה לפרשת תצוה

וּנְזַרְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֵיבֵיכֶם. י וּבְיָוִם שְׂמַחְתֶּם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֳדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצָצְרֹת עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל זָבְחֵי שְׁלֵמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם.

9. שמות כ"ח

טו וְעִשִׂיתְּ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֶפֶד תַּעֲשֶׂנוּ זָהָב תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ. טז רְבוּעַ יִהְיֶה כְּפוּל זָרֵת אֲרָכּוֹ וְזָרֵת רָחֵבוֹ. יז וּמְלֵאֲתָ בּוֹ מְלֵאֲתֵי אֶבֶן אַרְבַּעַה טוּרִים אֶבֶן טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבְרֻקֶת הַטּוֹר הָאֶחָד. יח וְהַטּוֹר הַשֵּׁנִי נֶפֶךְ סַפִּיר וְיָהֶלֶם. יט וְהַטּוֹר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שָׁבוּ וְאַחַלְמָה. כ וְהַטּוֹר הָרְבִיעִי תַרְשִׁישׁ וְשֵׁהָם וְשָׂפָה מְשֻׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ בְּמִלּוֹאֲתָם. כא וְהָאֶבְנִים תִּהְיוּן עַל-שְׁמוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל-שְׁמוֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל-שְׁמוֹ תִּהְיוּן לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שָׁבֵט.

10. יחזקאל כ"ח יב-יג

...אתה חותם תְּכַנִּית מְלֵא חֲכָמָה וְכִלְיִל יָפִי. בְּעֵדֶן גֵּן אֱלֹקִים הֵייתָ כָּל אֶבֶן יְקָרָה מִסִּכְתָּךְ אֶדָם פְּטָדָה וְיָהֶלֶם תַּרְשִׁישׁ שֵׁהָם וְשָׂפָה סַפִּיר נֶפֶךְ וּבְרֻקֶת זָהָב מְלֵאֲתֵי תַפְיִךְ וּיְקָבִיךְ בְּךָ בְּיָוִם הַבְּרָאָה כּוֹנְנִי.

11. בראשית ב'

י וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָאֶרֶץ וּמִשָּׁם יֵרְדֵה וְהָיָה לְאַרְבַּעַה נְאֻשִׁים. יא שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסִּבְבַּ אֶת כָּל-אֶרֶץ הַחַוִּילָה אֲשֶׁר-שָׁם הַזָּהָב. יב וְזָהָב הָאֶרֶץ הוּא טוֹב שֵׁם הַגְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֵּׁהָם.

12. הרב חנוך וקסמן

ייתכן שהחריטה של שמות בני ישראל על האבנים מגן עדן (כח:ט-יא, יז-כא) וקביעתם במסגרת זהב (כח:יא,יג-יד,כ,כב,כד), יוצרת שחזור סימבולי של גן עדן. החושן הופך, באופן סמלי, את שבטי ישראל לאדם הראשון, עבודת הפאר של האומן האלוקי, האדם שהיה ראוי לעיטור בתכשיטים וזהב, טרם שחטא. נשיאת שמות בני ישראל לפני ה' מעוטרים באבני גן-עדן על ידי הכהן הגדול, גורמת לנשיאת חן של ישראל בעיני ה' - ויוצרת סליחה וכפרה.

תפקיד החושן

13. רש"י כ"ח טו

חשן משפט - שמכפר על קלקול הדין ...

14. הרשב"ם על שמות כ"ח טו

"חשן המשפט - לפי שנתנו בחשן האורים והתומים שמגידין משפט ישראל וצורכיהם כדכתיב ושאל לו במשפט האורים (במדבר כ"ז כא) לכן קרוי חשן המשפט".

15. שמות כ"ח

ל וְנָתַתְּ אֶל-חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתְּמִים וְהָיוּ עַל-לֵב אֶהְרֹן בָּבָאֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת-מִשְׁפַּט בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-לְבָבוֹ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד.

16. רש"י

"הוא כתב השם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן שעל ידו היה מאיר דבריו ומתמם את דבריו (על פי יומא ע"ג ע"ב) ובמקדש שני היה חשן, שאי אפשר לכהן גדול להיות מחוסר בגדים, אבל אותו השם לא היה בתוכו.

ועל שם אותו הכתב הוא קרוי משפט, שנאמר ושאל לו במשפט האורים (במדבר כ"ז כא)"

17. ראב"ע

"ונתת - טעם המשפט דיני ה' וגזרותיו העתידות, כי בעבור כן שואלים באורים ותומים"

אריכותה ופרטנותה התמוהים של הפרשה

1. רמב"ן פרק כ"ז ב'

"לכבוד ולתפארת - שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב כחתן יכהן פאר (ישעיה כ"א י) כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן בדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה ..."

"ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת, יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם, כדכתיב (תהלים פט יח) כי תפארת עזמו אתה. וכתיב (ישעיה סד י) בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבותינו, וקדשנו הוא הכבוד ותפארתנו תפארת ישראל, ועוד נאמר (תהלים צו ו) עזו ותפארת במקדשו, וכן לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד (ישעיה ס יג), **שיהיה מקום המקדש מפואר בתפארת, ומקום רגליו, שהוא מקום בית המקדש, מכובד בכבוד השם.** וכן ובישראל יתפאר (שם מד כג), שיהיה מראה ומיוחד בהם תפארתו, וכן אמר למטה גם בבגדי הבנים כלם לכבוד ולתפארת (להלן פסוק מ)..."

2. חלוקת הפרשיות לפי המסורה

א-ה: הקדמה, המסבירה עבור מי ייוצרו הבגדים, על ידי מי ומאלו חומרים.
ו-יב: האפוד.
יג-יד: הוראות לייצור "חשב האפוד", בעזרתו החושן (כז:כה) יתחבר לאפוד.
טו-ל: חושן המשפט וחיבורו לאפוד.
לא-לה: מעיל האפוד ועיטורו.
לו-מג: הציץ (לו-לח), הכתונת, האבנט והמצנפת של הכהן הגדול (לט).
הכתונת, המגבעות והאבנטים של הכהנים ההדיוטות. המכנסיים של כל הכהנים, והציווי על לבישתם (מ-מג).

תפקידי בגדי הכהן הגדול - הבגדים כ'נושאי עוון'

3. שמות כ"ח לח

וְהָיָה עַל מִצַּח אֶהְרֹן, וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת עוֹן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מוֹתֵת קֹדְשֵׁיהֶם. וְהָיָה עַל מִצַּחוֹ תְּמִיד, לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי ה'.

4. שמות ל"ד

5. רש"י על כ"ח לח

"ונשא אהרון - לשון סליחה, ואף על פי כן אינו זו ממשמעו: אהרון נושא את המשא של העון. נמצא מסולק העון מן הקודשים. את עון הקודשים - לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה כמו ששנינו .... הא אינו מרצה אלא להכשיר את הקרבן"

6. שמות כ"ח

כט ונשא אהרון את-שמות בני-ישראל על-לבו בבאו אל-הקדש לזכרון לפני-יהוה תמיד.

ל וְנָתַתְּ אֶל-חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתְּמִים וְהָיוּ עַל-לֵב אֶהְרֹן בָּבָאֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת-מִשְׁפַּט בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-לְבָבוֹ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד.

7. שמות כ"ח

יא מַעֲשֵׂה חֹשֶׁן חֹשֶׁן אֶבֶן פְּתוּחֵי חוֹתָם תִּפְתַּח אֶת-שְׁתֵּי הָאֶבְנִים עַל-שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסִּבֹּת מִשְׁבָּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם. יב וְשְׁמוֹת אֶת-שְׁתֵּי הָאֶבְנִים עַל כַּתְּפֹת הָאֶפֶד אֶבְנֵי זָכָרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת-שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁתֵּי כַתְּפָיו לְזָכָרֹן.

8. במדבר י'

ט וכי-תבאו מלחמה בארצכם על-הצר הצר אתכם והרעלתם בחצצרות

18. במדבר כ"ז

יח ויאמר יהוה אל-משה קח-לך את-יהושע בן-נון איש אשר-רוח בו וסמכת את-ידיך עליו. יט והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-העדה וצויתיה אתו לעניניהם. כ ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל-עדת בני ישראל. כא ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני יהוה על-פיו יצאו ועל-פיו יבאו הוא וכל-בני-ישראל אתו וכל-העדה.

19. שמואל א' כ"ח ה-ו

ה ויבא שאול את-מחנה פלשתים ויבא ויחרד לבו מאד. וישאל שאול ביהוה ולא ענהו יהוה גם בחלמות גם באורים גם בנביאים.

20. הרב חנוך וקסמן

החושן, אפוא, הוא נקודת המפגש הנבואית של ה' עם ישראל בנוגע לעניינים לאומיים חשובים. כאשר הכהן הגדול והמנהיג מבקשים הדרכה מה', הם מבקשים אותה בהקשר בו שמות השבטים כתובים באבנים מגן עדן ומעוטרים בטהרה של גן עדן. האפוד והחושן אמורים לעורר רחמי שמים ולכפר על ישראל ברגעים בהם דרושה להם הדרכה אלוהית.

השתלבות הבגדים למערכת אחת

20. הרשב"ם על שמות כ"ח לו

"קדש לה' – על האפוד ועל החושן היו שמות בני ישראל לזכרון שכפר הקב"ה על עוון הקודשים שיקדישו בני ישראל הכתובים למטה מן הציץ באבני האפוד והחושן."

21. מסכת זבחים דף פ"ח ע"ב

ואמר רבי עינני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה (רש"י) – בצו את אהרן זאת תורת החטאת והאשם וזבח השלמים והזר קח את אהרון ואת הבגדים) לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין.

כתונת מכפרת על שפיכות דם שנאמר (בראשית לו) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם.

מכנסים מכפרת על גילוי עריות שנאמר (שמות כח) ועשה להם מכנסי בד [לכסות >אשר ערוה].

מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה.

אבנט מכפר על הרהור הלב היכא דאיתיה (רש"י) – שהיו חוגרים כנגד אצילי ידיהו דהיינו כנגד הלב (...).

חושן מכפר על הדינין שנא' (שמות כח) ועשית חושן משפט. אפוד מכפר על <עבודת כוכבים> {עבודה זרה} שנאמר (הושע ג) אין אפוד ותרפים.

מעיל מכפר על לשון הרע מנין א"ר חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע.

וציץ מכפר על עזות פנים בציץ כתיב (שמות כח) והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב (ירמיהו ג) ומצח אשה זונה היה לך.

22. ויקרא ט"ז

טז וכפר על-הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל-חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם. יז וכל-אדם לא-יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד-צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל-קהל ישראל.

משמעות הנשיאה בכתף

23. שמות כ"ח – הכיתובים על בגדי הכהן הגדול

יב ושמית את-שתי האבנים על כתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל ונשא אהרן את-שמותם לפני יהוה על-שתי כתפיו לזכרון.

כט ונשא אהרן את-שמות בני-ישראל בחשן המשפט על-לבו בבאו אל-הקדש לזכרון לפני-יהוה תמיד.

לח והיה על-מצח אהרן ונשא אהרן את-עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל-מתנת קדשיהם והיה על-מצחו תמיד לרצון להם לפני יהוה.

24. במדבר ז' ט'

ולבני קהת לא נתן, כי עבדת הקדש עליהם, בכתף ישאו.

25. שמות י"ג ט'

והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, למען תהיה תורת ה' בפיך, פי בגיד חזקה הוצאת ה' ממצרים.

בין כהן הדיוט לכהן גדול

26. שמות מ'

יג והלבשת את-אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו וכהן לי. יד ואת-בגיו תקריב והלבשת אתם כתנת. טו ומשחת אתם פאשר משחת את-אביהם וכהנו לי והיתה להית להם משחתם לכהנת עולם לדורתם.

שמות כ"ח: ב ועשית בגדי-קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. ג ואתה תדבר אל-כל-חכמי-לב אשר מלאתינו רוח חכמה ועשו את-בגדי אהרן לקדשו לכהנו-לי. ד ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי-קדש לאהרן אחיך ולבגיו לכהנו-לי.

27. שמות ל"ט

מא את-בגדי השרד לשרת בקדש את-בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת-בגדי בניו לכהן.

א ומן-התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי-שרד לשרת בקדש ויעשו את-בגדי הקדש אשר לאהרן פאשר צנה יהוה את-משה.

נבאו אל הקדש

28. הרמב"ן

ומה שאמר למעלה (כאן) ונשמע קולו בבואו אל הקדש ולא ימות, הוא על דעתי ביאור למצות הפעמונים, כי מפני שאין בהם צורך בלבישה ואין דרך הנכבדים לעשות להם כן, לכך אמר כי צוה בהם בעבור שישמע קולו בקדש, ויכנס לפני אדונו כאלו ברשות, כי הבא בהיכל מלך פתאום חייב מיתה בטכסיסי המלכות, כענין אחרורוש (אסתר ד יא):

וירמוז למה שאמרו במסכת יומא ירושלמי (א ה) וכל אדם לא יהיה באהל מועד (ויקרא טז יז), אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם (יחזקאל א י) לא היו באוהל מועד, על כן צוה להשמיע קולו כמי שיקרא הוציאו כל איש מעלי, ויבא לעבוד את המלך ביחוד, וכן בצאתו, לצאת ברשות, ושיועד הדבר כדי שיוכלו משרתי המלך לשוב לפניו.

ובפרקי היכלות ידוע זה הענין. והנה הטעם שלא יפגעו בו מלאכי אלהים. והזהיר זה בכ"ג למעלתו, וזה טעם לפני ה', כי הוא העובד לפניו שתשרה שכניתו בעבודתו כי מלאך השם צבאות הוא (מלאכי ב ז), כי

ההדיוטים יכנסו בהיכל להקטיר ולהטיב:

בין ההיכל לחצר

29. עבודות בתוך המשכן

שמות ל': ז והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את-הנרות וקטירנה. ח ובהעלת אהרן את-הנרות בין הערבים וקטירנה קטרת תמיד לפני יהוה לדורתכם.

ויקרא כ"ד, א-ד; במדבר ח', א-ג: ב צו את-בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך פתית למאור להעלת נר תמיד. ג מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערך אתו אהרן מערב עד-בקר לפני יהוה תמיד חקת עולם לדורתכם.

ד על המנורה הטהרה יערך את-הנרות לפני יהוה תמיד. ב דבר אל-אהרן ואמרת אליו בהעלתך את-הנרות אל-מול פני המנורה ואירו שבעת הנרות. ג ויעש כן אהרן אל-מול פני המנורה העלה נרותיה פאשר צנה יהוה את-משה.

30. ויקרא ד'

ה ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל-אהל מועד. ו וטבל הכהן את-אצבעו בדם והזה מן-הדם שבע פעמים לפני יהוה את-פני פרקת הקדש. ז ונתן הכהן מן-הדם על-קרנות מזבח קטרת השמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואת כל-דם הפר ישפך אל-יסוד מזבח העלה אשר-פתח אהל מועד.

טז והביא הכהן המשיח מדם הפר אל-אהל מועד. יז וטבל הכהן אצבעו מן-הדם והזה שבע פעמים לפני יהוה את פני הפרכת. יח ומן-הדם יתן על-קרנת המזבח אשר לפני יהוה אשר באהל מועד ואת כל-הדם ישפך אל-יסוד מזבח העלה אשר-פתח אהל מועד. יט ואת כל-חלבו גרים ממנו והקטיר המזבחה.

31. שמות כ"ז

כ ואתה תצוה את-בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך פתית למאור להעלת נר תמיד. כא באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על-העדת יערך אתו אהרן ובגיו מערב עד-בקר לפני יהוה חקת עולם לדורתם מאת בני ישראל.